

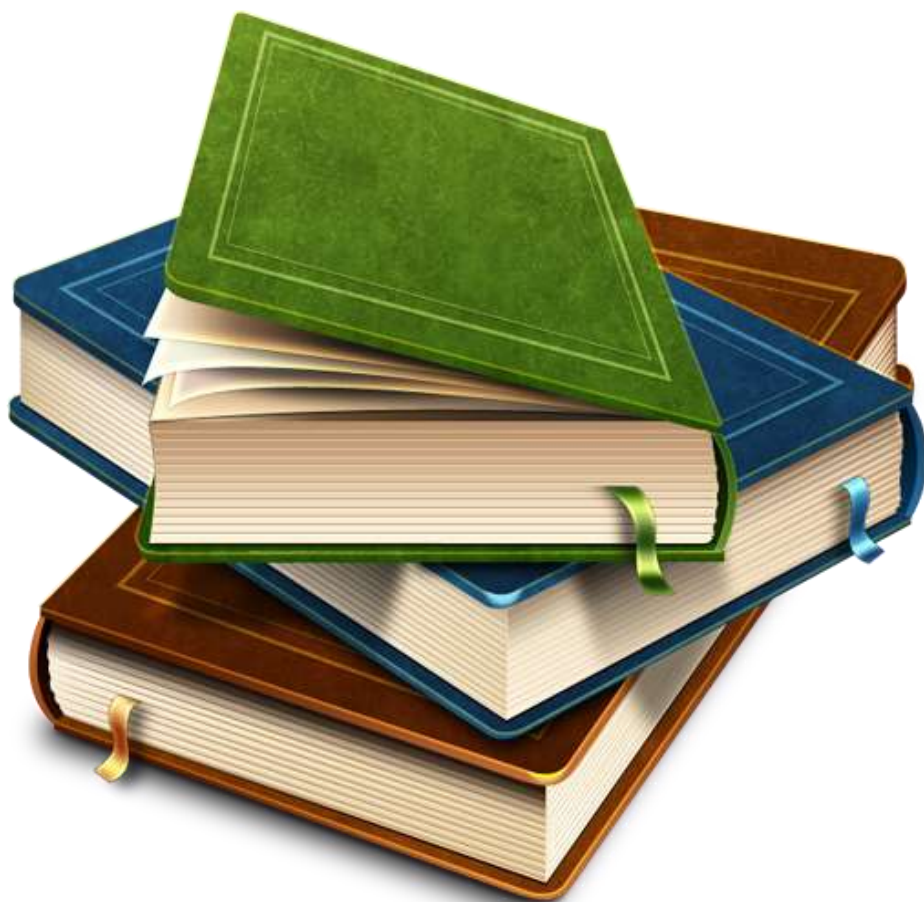
*Донецький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти*

Бібліографічний опис документів

відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006

«Бібліографічний запис. Бібліографічний опис.

Загальні вимоги та правила складання»

Слов'янськ
2016

УДК 002.5: 006.034

ББК 78 Б59

Бібліографічний опис документів відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [Текст] : рекомендації / уклад. Г.М. Ткаченко.- Слов'янськ, 2016.-18с.

Рекомендації розроблені відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», введеного до дії в Україні з 01.07.2007.

Цей стандарт замінює ГОСТ 7.1 – 84, ГОСТ 7.16 – 79, ГОСТ. 7.18 – 79, ГОСТ 7.34 – 81, ГОСТ 7.40 – 82, ГОСТ 7.1-2003.

1. БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС. ВИМОГИ ДО НЬОГО

Бібліографічний опис - це сукупність бібліографічних відомостей про документ, що дають певне уявлення про зміст, його читацьке призначення, а також створюють можливості ідентифікувати, розшукати цей документ чи порівняти його з іншими. Бібліографічні дані представляють собою конкретні відомості про назву, автора твору, місце та рік його видання тощо.

Бібліографічні описи використовуються під час створення бібліотечних каталогів, бібліографічних та інформаційних видань, автоматизованих банків даних про документи, написання будь-якої рецензії, реферату чи огляду літератури, під час науково коректного посилання в науковому чи навчальному виданні тощо.

Бібліографічний опис широко використовується в бібліотечній, бібліографічній, науково-інформаційній діяльності, книговидавництві, під час продажу книг, архівуванні, журналістиці та ін.

Бібліографічний опис виконує низку функцій:

- **ідентифікаційна** - дозволяє виявляти тотожність копій документа та відрізнити видання між собою;
- **пошукова** - дозволяє відшукати потрібний документ, використовуючи характерні для нього ознаки;
- **вибірна** - допомагає відібрати із запропонованих документів саме той, що найбільше відповідає потребам користувача;
- **інформаційна** - полягає в інформуванні про твір, його формальні ознаки, читацьке призначення, певною мірою і про зміст. Сукупність описів у бібліотечному каталозі надає уявлення про склад бібліотечного фонду, у бібліографічному покажчику – про видання за галузями знань, теми та ін.;
- **сигнальна** - "сигналізує" про появу нового видання, його дату друкування, про надходження книги до бібліотеки, книготоргівельної мережі тощо;

- **обліково-реєстраційна** - дає можливість здійснювати облік і реєстрацію документів як на загальнодержавному рівні, так і на рівні певної установи;
- **організаційна** - завдяки формальним ознакам документів, що наведені в бібліографічному описі, може слугувати основою для групування записів у конкретному пошуковому масиві.

Для реалізації вищезазначених функцій бібліографічний опис має задовольняти таким взаємопов'язаним і взаємозумовленим вимогам:

- **точності** – усі бібліографічні відомості в описі мають відповідати даним про документ і, переважно, надаватися за формою, що і в документі;
- **повноті** – опис має мати повний набір бібліографічних даних, необхідних для характеристики твору та визначення його відмінностей від інших;
- **єдності** – перелік відомостей, їх форма та послідовність наведення мають бути стабільними;
- **стислості** – опис розміщується на невеликій площі бібліографічного покажчика чи каталожній картці;
- **ясності та чіткості** – опис у цілому, як і кожна його частина окремо, мають бути однозначно та вірно зрозумілими для користувачів.

Об'єктами опису є всі види опублікованих та неопублікованих документів на будь-яких носіях. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 має суттєві відмінності від попередніх стандартів. Доцільно детальніше зупинитися на основних відмінностях.

У новому стандарті змінені назви двох зон опису, що відповідає їх наповненню: це «зона фізичної характеристики» замість «зона кількісної характеристики», оскільки елементи цієї зони пов'язані не тільки з кількістю сторінок, кадрів тощо, але з іншими параметрами фізичних одиниць, такими, як колір, звук та ін., а також «зона стандартного номера (або його альтернативи) й умов доступу».

Відповідно до нового стандарту, пунктуація в бібліографічному описі виконує дві функції: звичайних граматичних розділових знаків (пунктуація), та розділових знаків, що мають розпізнавальний характер для областей та елементів бібліографічного опису (*знаки приписної пунктуації*).

Заголовок від опису відокремлюють крапкою. Области опису відокремлюють одна від одної крапкою і тире. При повторенні окремих областей повторюють крапку і тире, за винятком області серії (*відомості про кожну серію беруться в окремі круглі дужки без знаку крапка і тире між ними*).

У новому стандарті вперше підкреслено, що для розрізнення приписної та граматичної пунктуації застосовують проміжок в один друкований знак до і після приписного знака. Виняток — крапка та кома — проміжки залишають тільки після них. Знаки крапка з комою та три крапки до винятку не відносяться.

Необхідно відзначити, що в новому стандарті змінені *правила вживання великої та малої літер*. Їхнє вживання продиктоване тепер не тільки нормами мови, а й розділенням областей бібліографічного опису. Перші слова відомостей, що відносяться до назви та відомостей про відповідальність записуються з малої літери, якщо вони не є власними назвами, першими словами назви чи цитатами.

Відомості, що запозичені не з приписного джерела інформації, наводять у *квадратних дужках* (уклад. В. Петренко [та ін.] або [б. м.] (без місця) тощо). Необхідно відзначити, що квадратні дужки застосовуються у межах однієї області. Якщо суміжні елементи відносяться до різних областей, то кожен елемент береться в окремі квадратні дужки

У зону назви та відомостей про відповідальність уперше введено новий елемент — **загальне позначення матеріалу**. Цей факультативний елемент доцільно наводити в описі для інформаційних масивів, які містять відомості про документи різних видів. Загальне позначення матеріалу дає можливість визначити знакову природу інформації (**текст, ноти, карти** і т.ін.) або фізичну

форму об'єкта опису (**мікроформа, електронний ресурс**). Загальне визначення матеріалу наводять у визначеній формі, вибираючи зі списку в стандарті один відповідний термін.

Перевага надається позначенню **фізичної форми**. Загальне позначення матеріалу наводять **після основної назви з великої літери у квадратних дужках**, без скорочень слів, мовою установи, що здійснює бібліографію документа.

Особливу увагу слід приділити змінам, які стосуються відомостей про відповідальність.

У новому стандарті перші відомості про відповідальність є обов'язковим елементом бібліографічного опису. Їх слід надавати в **тому вигляді, у якому вони надані в документі**. Обов'язкове наведення перших відомостей про відповідальність дозволяє більш адекватно представити документ у бібліографічному записі, ніж це було раніше.

Зміни, що стосуються зони видання, полягають у тому, що відомості про видання наводять у формі й послідовності, поданих у приписаному джерелі інформації: **порядковий номер видання не виноситься на перше місце**, як це було раніше.

Зміни в зоні вихідних даних пов'язані з формою надання відомостей про місце видання й ім'я видавця: їх слід **наводити у формі й відмінку, зазначених у приписаному джерелі інформації**, а не тільки в називному відмінку. **Відомості про видавця в новому стандарті є обов'язковим елементом**.

Рік видання, навіть тоді, коли відомості про нього відсутні в документі, повинен бути встановлений хоча б приблизно. В таких випадках дату видання наводять у квадратних дужках разом зі знаком запитання, наприклад: [2007?], а позначення «б. р.» (без року) в описі не наводять.

Слід зазначити, що в зоні приміток під час описування деяких об'єктів наведення окремих приміток стало обов'язковим, наприклад, примітки про

джерело основної назви, про системні вимоги при описуванні електронних ресурсів та ін.

2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Методика складання бібліографічного опису — це сукупність певних прийомів і правил складання. Розрізняють загальну та спеціальну методику.

Загальна – це прийоми та правила, що використовуються під час складання описів усіх видів документів. Завданнями загальної методики є:

- вивчення документів і їх елементів із точки зору бібліографічного опису;
- вивчення видів описів і їх елементів;
- встановлення загальних правил складання описів незалежно від виду документу та його оформлення;
- запровадження правил щодо деяких елементів опису.

Але за єдиними правилами скласти описи всіх документів неможливо, адже книга відрізняється від географічної карти, часопис — від грамплатівки, а креслення — від діафільму. Навіть документи, які відносяться до одного виду, можуть значно відрізнятися. Книга може бути авторською або не мати автора, вміщувати один твір чи бути збіркою. Тому складання бібліографічних описів різних видів документів підпорядковується певним для всіх правилам, так і певним специфічним. Такі правила й прийоми становлять зміст *спеціальної методики* складання бібліографічних описів.

Залежно від документа, що описують, розрізняють три види описів:

- *монографічний бібліографічний опис*. Складається до певно виданого документу (книгу, певний том або випуск багатотомного, серіального видання, певно виданий стандарт, географічну карту тощо);
- *зведений бібліографічний опис*. Складається для багатотомного чи серійного видання, тобто декілька томів, випусків, що складають єдине видання;

- *аналітичний бібліографічний опис*. Складається до частини документа (певна стаття з журналу або газети, певна глава чи розділ твору тощо).

Бібліографічний опис, зазвичай, складається мовою тексту видання, хоча може складатися й мовою, якою вказане місце видання та назва видавництва, а текст документу написаний іншою мовою. У такому випадку мова тексту видання вказується в описі. Для бібліотечних каталогів опис завжди складають мовою документа. У бібліографічних покажчиках, списках тощо доцільно навести опис рідною мовою, а про мову документа вказати окремо.

Опис складається за сучасною орфографією. Числівники в описі наводять у такій формі, якою вони подаються у виданні (римськими чи арабськими цифрами, у словесній формі). Римські цифри, а також цифри у словесній формі переводять в арабські при зазначенні дати виходу видання, повторності видання, номерів або випусків багатотомних і серійних видань. Кількісні числівники наводять без нарощування закінчень (у п'яти томах — У 5 т.), а порядкові - із нарощуванням (третє видання — 3-є вид.).

У бібліографічних описах із метою забезпечення їх компактності допускається скорочувати слова відповідно до правил, зафіксованих у спеціальному стандарті ДСТУ 3582–97 «Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила».

Бібліографічний опис складається з бібліографічних елементів.

Бібліографічний елемент – це слово, словосполучення або група слів, що подають один елемент бібліографічної інформації.

Елементи об'єднані в сім функціональних зон (областей):

- 1) зона *назви і відомостей про відповідальність*;
- 2) зона *видання*;
- 3) зона *вихідних даних*;
- 4) зона *кількісної характеристики*;
- 5) зона *серії*;
- 6) зона *приміток*;
- 7) зона *міжнародного стандартного номера книги, ціни і накладу*.

1) Зона назви і відомостей про відповідальність містить такі бібліографічні елементи: основна назва; паралельна назва; підназва (відомості, що пояснюють назву); відомості про відповідальність.

О с н о в н а н а з в а – це головна назва документа і вказується в описі у тому вигляді, якому вона наведена у виданні. Занадто довгі назви, які часто трапляються в літературі, можна скорочувати.

Іноді назви на титульному аркуші та на обкладинці документа формулюються по-різному. У такому випадку за основу в описі береться назва з титульного аркуша, а назва з обкладинки наводиться в зоні приміток.

П а р а л е л ь н а н а з в а — це назва, що надрукована іншою мовою або іншою графікою. Наприклад, **“Африканські казки та оповідання = Tales and stones of Africa”**.

П і д н а з в а (відомості, що пояснюють назву) — це слово чи словосполучення, що пояснює, уточнює основну назву, вона містить дані про призначення документа, його форму тощо. Дані у цьому елементі наводять з титульної сторінки, проте при необхідності їх можна взяти і з інших джерел: передмови, вступу, післямови тощо, навіть сформулювати самостійно.

В описах підручників і навчальних посібників наводять відомості лише про читацьку адресу, інші дані (про затвердження, ухвалення та ін.) не вказують.

У відомостях про відповідальність подається інформацію про окремих осіб, установи та організації, які брали участь у створенні та виданні документа. Відомості вказуються в такій послідовності: дані про авторів, про інших осіб, про установи та організації, від імені або за участю яких опубліковано твір.

2). Зона в и д а н н я зазначає відомості про видання, а саме: перевидання, передруки, відомості про характер перевидання, спеціальне призначення документа, особливості форми його відтворення. Форма наведення даних у зоні така: **3-є вид., допов. і випр.**

3). Зона в и х і д н и х д а н и х має такі елементи: місце видання, видавництво або видавнича організація, дата видання. Як місце видання наводять місто, де документ побачив світ. Назви міст можна скорочувати відповідно до стандартів: **К., М., СПб, Х.** Назву видавництва вказують у скороченій формі після знака двокрапка (:). Якщо видавництво має характерну назву, то лапки не ставляться (Наук. думка, Либідь, Здоров'я та ін.).

Видавництво наводять із скороченням окремих слів і сполучень, а також використанням загальноприйнятих аббревіацій (Вид. центр "Київ. ун-т"; ВАТ "Патент"). Якщо у виданні вказано два видавництва, їх записують в описі та розділяють крапкою з комою (;). Якщо видавництва мають різні адреси, вони наводяться після назви відповідного місця видання (К.: НДЦ БДР МВС України; Сімф.: Фірма "Рекоме"). Датою видання виступає рік виходу видання у світ. Наприклад: **К. : Либідь, 1999.**

4). У зоні к і л ь к і с н о ї (ф і з и ч н о ї) х а р а к т е р и с т и к и вказують кількісну характеристику документа — кількість сторінок, ілюстрацій і супроводжуючий матеріал. Указують кількість сторінок аркушів, грамплатівок, магнітних стрічок тощо. Відомостям про супровідні матеріали передуює знак (+). Наприклад: **276 с.: іл.; 64 с., 5 арк. портр. + 1 грп.**

5). У зоні с е р і ї наводять основну назву серії; її паралельну назву; підназву серії; відомості про відповідальність, що належать до серії; міжнародний стандартний номер серійного видання; номер випуску серії, а також аналогічні відомості про підсерію, якщо серія поділяється на декілька підсерій.

Наприклад: **(Б-ка журн. "Пам'ятки України". Сер. 3. Нар. культура: укр.обряди і звичаї; №4).** Усі ці дані наводять у круглих дужках, перед номером серії ставлять крапку з комою (;), інші знаки за загальними правилами. Якщо є відомості про повторення видання серії, вони наводяться в зоні серії після знака двокрапка (:). Одна книга може бути випуском двох і більше серій. Відомості про кожну з них даються окремо, між ними ставиться знак крапка і тире (.-). Наприклад: **(Б-ка укр. літ).– (Новітня укр. літ).**

б). Зона п р и м і т о к вміщує додаткову інформацію про документ, яка не увійшла до інших зон. Тут можуть бути відомості про мову видання, про довідковий апарат, про зміст твору тощо. Спочатку наводять примітки, які належать до окремих зон та елементів опису, потім примітки до видання в цілому. Область приміток може повторюватись, тоді примітки відокремлюються одна від іншої знаком крапка і тире (.-). Наприклад: **Бібліогр.: с. 125–129. – Предм.показч.: с. 129–134.**

7). Зона Міжнародноо стандартного номера книги (International Standart Book Number – **ISBN**), ц і н и і н а к л а д у містить Міжнародний стандартний номер книги у формі, зазначений у документі, відомості про наявність оправи, обкладинки тощо, відомості про ціну і наклад. Усі ці відомості потрібні для реєстрації та ідентифікації книг, для книгообміну та торгівлі, статистики друку. Міжнародний стандартний номер книги (**ISBN**) – це реєстраційний код, який дається міжнародним та національним агентством і дає змогу полегшити ідентифікацію книг. При наявності кількох **ISBN** вони наводяться з назвою відповідної організації: **ISBN 966-518-161-0 (KM "Academia")**, **966-7671-06-2 ("Пульсари")**. До міжнародних стандартів належить також міжнародний стандартний номер нотних видань (**ISMN**) і міжнародний стандартний номер серійних видань (**ISSN**).

Бібліографічні елементи поділяються на *обов'язкові* (дають можливість ідентифікувати документ) та *факультативні* (отримати додаткову інформацію про зміст, призначення, форму документа) елементи.

У ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 розширився набір обов'язкових елементів бібліографічного опису. Перерахуємо елементи, що набули статусу обов'язкових:

- перші відомості про відповідальність в усіх областях (області назви та відомостей про відповідальність, області видання, області серії);
- додаткові відомості про видання;
- ім'я видавця, розповсюджувача тощо;
- основна назва серії та підсерії;

- Міжнародний стандартний номер серіального видання, що було надано серії чи підсерії (ISSN);
- номер випуску серії чи підсерії;
- окремі примітки в описі певних видів документів (в описі електронних ресурсів — примітки про джерело основної назви, примітки про системні вимоги).

Інші елементи – факультативні.

Елементи бібліографічного опису відокремлюються розділовими знаками за загальними правилами синтаксису, а також умовними розділовими знаками :

(.-)	знаком крапка і тире відокремлюються зони бібліографічного опису, окремі групи приміток
(,)	кома ставиться перед датою видання, накладом, ISSN у зоні серії
(:)	двокрапка ставиться перед кожною групою підназв, перед видавництвом, перед ціною і відомостями про ілюстрації
(;)	крапка з комою міститься перед розміром документа, номером випуску серії та в межах одного бібліографічного елемента для відокремлення однорідних понять, наприклад, у місці видання: Херсон; Миколаїв
(/)	знак скісна риска вміщується перед відомостями про відповідальність
(=)	знак рівності знаходиться перед паралельною назвою
(+)	знак плюс – перед відомостями про супровідний матеріал
( )	у круглій дужці береться зона серії
[ ]	у квадратній дужці беруться відомості, одержані для опису не безпосередньо з документа, а запозичені з інших джерел або самостійно сформульовані укладачем опису

Опис для традиційних бібліотечних каталогів, бібліографічних картотек фіксується, переважно, на каталожних картках.

При цьому заголовок бібліографічного запису записують на окремому рядку, іноді, щоб виділити якісь дані (найчастіше примітки, ISBN, ціну), їх записують з нового рядка і знак крапка та тире попереду не ставлять.

Алгоритм складання бібліографічного опису

Основна назва [Загальне позначення матеріалу] = Паралельна назва : відомості, які відносяться до назви / відомості про Авторство чи Відповідальність ; про інших Осіб. – Відомості про повторність видання / Відповідальність за видання. – Зона специфічних відомостей. – Місце видання : Вид-во, рік. – Фізична (кількісна) характеристика. – (Серія і підсерія ; №, т.). – Примітки (додаткова інформація від бібліографа, напр.: системні вимоги до електрон. ресурсів). – ISBN.

Таким чином:

1. Після прізвища ставиться кома та пробіл, а також пробіл між складовими ініціалів : Мельник, В. М. (згідно міжнародного стандарту)
2. Усі елементи в опису пишуться зі строчної літери крім перших слів кожної області та заголовків у всіх описах.
3. Після заголовку вид матеріалу пишуть у квадратних дужках без пропусків і без скорочення: [Текст] или [Text], [Електронний ресурс].
4. У квадратних дужках пишуть усе, що запозичено з інших джерел або за даними аналізу матеріалу.
5. Прізвище першого автора при опису одного автора повторюють в області відповідальності (за косою рисою), а при опису двох і трьох авторів прізвище першого автора пишуть перед заголовком та після косої риски пишуть усіх авторів.
6. При наявності більше трьох авторів в області відповідальності (за косою рисою) пишуть лише першого автора (за бажанням можна писати всіх авторів) та ін.: [та ін.].
7. У дисертації та авторефераті в області відповідальності пишуть повністю прізвище, ім'я та по-батькові.
8. У патентних документах в області відповідальності на відміну від інших документів пишуть спочатку прізвище, а потім ініціали.
9. Знаки ; та : розділяють пробілами з обох боків.
10. Реєстраційний номер книги (ISBN) пишуть, якщо він є.
11. Відсутні пробіли в нумерації сторінок : 8–10.
12. У кінці опису ставиться крапка.

3. ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ ДОКУМЕНТІВ, ЗГІДНО З НОВИМ СТАНДАРТОМ

	Зразок опису
Книга одного автора	<p>Задоя, А. О. Мікроекономіка [Текст] : курс лекцій та вправи / А. О. Задоя. - 4-те вид., стер. – К. : Знання, 2005. – 211 с. – ISBN 978-5-353-05229-6</p> <p>Галкіна, Г.Д. Перспектива тіні в ортогональних проєкціях, аксонометрії та перспективі [Текст] : метод. вказівки для виконання завдань з нарисної геометрії (для студентів 1 курсу денної форми навчання) / Г.Д. Галкіна ; Харківська нац. акад. міського господарства. – Х. : ХНАМГ, 2004.– 45 с.– ISBN 0-978-5335-0785-5</p>
Книга двох авторів	<p>Єрмоленко, М. М. Аналіз та оцінка інвестиційних проєктів [Текст] : навч. посіб. / М. М. Єрмоленко, І. О. Плужников.– К. : Нац. акад. упр., 2006.– 155 с.– ISBN 978-5-4335-0192-8</p> <p>Пасічний, В.О. Методичні вказівки до виконання і захисту розрахунково-графічної роботи з дисципліни „Страхування” [Текст] / В.О. Пасічний, В.Т. Плакіда ; Харківська нац. акад. міського господарства.– Х. : ХНАМГ, 2007.– 95 с.</p>
Книга трьох авторів	<p>Клебанова, Т. С. Эконометрия [Текст] : учеб. пособ./ Т. С. Клебанова, Н. А. Дубровина, Е. В. Раевнева ; Харьк. нац. экон. ун-т.– Х. : ИД «Инжэк», 2005. – 156 с. - ISBN 966-5-9268-1826-7</p> <p>Гордієнко, Н.І. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни „Фінансовий облік” для студ. 3 курсу спец. 7.050106 „Облік і аудит” [Текст] / Н.І. Гордієнко, М.Ю. Карпушенко, Л.А. Сіробаба ; Харківська нац. акад. міського господарства. – Х.: ХНАМГ, 2005.– 79 с.– ISBN 966-8-9268-1823-0</p>
Книга чотирьох авторів	<p>Організація банківської справи [Текст] / [В. О. Бусол, А. Ф. Євтушенко, Д. І. Бондаренко, В. А. Ситнік.]. – К. : КОВПЦ ”Златояр”, 2005. - 345 с.– ISBN 966-5-8368-1826-7</p> <p>Теоретичні основи електротехніки [Текст] / Я.Б. Форкун, В.П. Самошкін, Г.В. Капустін, С.М. Юрченко ; ред. М.З. Аляб’єв ; [Харківська нац. академія міського господарства].– Х.: ХНАМГ, 2007.– 70 с.– ISBN 966-634-243-х</p>

<p>Книга, що має понад чотири автори</p>	<p>Психологія менеджмента [Текст] / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихіна І. М. і др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-є изд]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с. – ISBN 966-5-9268-5867-5</p> <p>Фінанси підприємств [Текст] : учеб. для вузів / Н. В. Колчина, Г. Б. Поляк, Л. П. Павлова [и др.].– 2-є изд., перераб. и доп. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001.– 447 с. - ISBN 968-5-9268-5858-4</p>
<p>Без автора</p>	<p>Спортивна медицина: практичні рекомендації [Текст] : пер. з англ. / ред. Р. Джексон. - Київ: Олімпійська література, 2003.– 384 с.– ISBN 956-5-9223-5858-5</p> <p>Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря [Текст] / [авт. тексту В. Клос]. – К. : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Сер. «Грані світу»).– ISBN 968-5-9268-5569-4</p> <p>Проблеми типологічної та квантитативної лексикології [Текст] : [зб. наук. праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. – Чернівці : Рута, 2007.– 310 с.– ISBN 966-5-9268-5789-7</p>
<p>Багатотомний документ</p>	<p>Енциклопедія історії України [Текст] : У 5-ти т. / редкол. : В.А. Смолий (голова), Д.Я. Ісаєвич, С.В. Кульчицький та ін.; ред. рада: В.М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т. України.– К. : Наукова думка, 2003.– ISBN 966-5-9268-5569-3</p> <p>Бондаренко, В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика [Текст]. Ч. 1. / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ „КПІ”, 2006.– 125 с.– ISBN 966-5-9268-5569-3</p> <p>Кучерявенко, Н. П. Курс налогового права : Особенная часть [Текст] : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2002 – . – Т. 4 : Косвенные налоги. – 2007. – 534 с.</p>
<p>Перекладні видання</p>	<p>Фізкультура, спорт і рухова активність [Текст] / ред. У. Дж. Кремер, А. Д. Рогол ; пер. з англ. І. Андрєєв. - Київ: Академія, 2008. - 600 с. - ISBN 966-5-9268-5569-3</p> <p>Мак Менемі Д. Надання електронних послуг [Текст] : керівництво для публічних бібліотек і центрів навчання: пер. з англ. / Д. Мак Менемі, А. Поултер. - М.: Омега-л, 2006. - 248 с. - ISBN 966-5-8968-3569-x</p>

<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>Конституція України: [Текст]: офіц.текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 15 травня 2014 р.: станом на 1 січня 2016 р.]. – К.: Мін-во Юстиції України, 2015. – 124 с. – ISBN 966-7630-14-5</p> <p>Про рекламу : закон України (станом на 25 січня 2000р.) [Текст] / Верховна Рада України. – Київ : Парламентське видавництво, 2000. – 20 с.</p> <p>Про внесення змін до статті 29 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" [Текст] : закон України від 15 трав. 2007 р. № 1021-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 34 (24 серпня). – С. 1105.</p> <p>Положення про Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників [Текст] // Уряд. кур'єр. – 2010. – № 930, 6 жовтня. – С. 9-12.</p> <p>Закон України про внесення змін до Закону України "Про молодіжні та дитячі громадські організації" [Електронний ресурс] : постанова Верховної Ради України від 20 січ. 2005 р. № 2387 -IV // Ліга – Закон. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws</p>
<p>Стаття із журналу</p>	<p>Козіна, Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях [Текст] / Ж. Л. Козіна // Педагогіка та психологія. – 2007. – № 6. – С. 15 – 18.</p> <p>Гранчак, Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень [Текст] / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 6. – С. 14 – 17.</p> <p>Про Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004 - 2008 роки [Текст] : закон України від 18 листоп. 2003 р. N 1281-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 11. - Ст. 144.</p>
<p>Стаття з газети</p>	<p>Вакарчук, І. Вища освіта України - європейський вимір: стан, проблеми, перспективи [Текст] : доповідь міністра освіти і науки на підсумковій колегії МОН України (21 березня 2008 року, м. Київ) / І. Вакарчук // Освіта. – 2008. – № 13/14, 19-26 березня. – С. 4-7.</p>

	<p>Карпенко, Ю. О. Берегиня [Текст] / Карпенко Ю. О. // Вивчаємо українську мову та літературу.– 2008.– Березень (№ 8).– С. 38.</p> <p>Дмитренко, Н. Зміїна справа [Текст] / Дмитренко Н. // Україна молода. – 2004. – 6 листопада.– С.12</p> <p>Долженко, Г. Вітер має працювати: енергетика [Текст] / Г. Довженко // Урядовий кур'єр. – 2007. – 22 листопада.– С. 17.</p>
<p>Стаття з енциклопедії</p>	<p>Абат (Абатиса) [Текст] // Енциклопедія історії України: у 5-ти т.– Т.1 / редкол.: В. А. Смолій (голова), Я. Д. Ісаєвич, С. В. Кульчицький та ін.; ред.рада : В. М. Литвин (голова) та ін.; НАН України, Інс-т іст. України.– К.: Наукова думка, 2003.- С.9-10.: іл.</p>
<p>Матеріали конференцій, з'їздів</p>	<p>Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу [Текст] : матеріали Всеукр. конф. молодих учених [„Молодь України і аграрна реформа”], (Харків, 11 – 13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва.– Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с.</p> <p>Стратегія посилення самостійної роботи студентів у контексті приєднання України до Болонського процесу [Текст]: матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., Харків, 14-15 грудня 2004 р.: тези доповідей / [редкол.: Г.В. Стадник (відпов. ред.) та ін.].– Х.: ХНАМГ, 2004.– 244 с.</p> <p>Освіта упродовж життя у контексті вимог сьогодення [Текст]: матеріали обласної науково-практичної е-конференції (Слов'янськ, 29 вересня -30 жовтня 2015р.).– Слов'янськ: Донецький облШПО, 2015.– с. 434.</p> <p>Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, 43 культурі та освіті [Електронний ресурс] : підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003» / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник.– 2003.– № 4.– С. 43.– Режим доступу до журн.: http://www.nbuiv.ua/articles/2003/03klinko.htm</p>

Словники Довідники	<p>Географія [Текст] : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. – Х. : Халімон, 2006.– 175, [1] с.</p> <p>Тимошенко, З. І. Болонський процес в дії [Текст] : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко.– К. : Європ. ун-т, 2007.– 57 с.</p>
Збірник наукових праць	<p>Науковий вісник Нац. аграр. ун-ту [Текст] : зб. наук. пр. № 6.– К. : НАУ, 1998. – 168 с.</p> <p>Коммунальное хозяйство городов [Текст]: науч.-техн. сб. / Харьковская нац. акад. городского хозяйства; [отв. ред. Л.Н. Шутенко]. – К.:Техніка, 2007. – Вып. 76.– 474 с. – (Серия «Технические науки и архитектура»).– ISBN 966-7630-14-5</p> <p>Повышение эффективности и надежности городского хозяйства [Текст]: сб. науч. тр. / Ин-т системных исследований образования, Харьковский ин-т инженеров городского хозяйства; [отв. ред. В.П. Пустовойтов].–К.:ІСДО,1993. – 152 с.</p>
Стаття із збірки	<p>Гумен, В. Шейпінг - програма для урочних занять з фізичного виховання [Текст] / В. Гумен // Педагогіка, психологія та фізичне виховання : зб. наук. пр. – Х., 2006.– № 7.– С. 19–123.</p> <p>Шутенко, Л.Н. Теория и практика обоснования развития отраслей городского хозяйства и их влияние на параметры городского рынка труда [Текст] / Л.Н. Шутенко // Коммунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб. – К.: Техніка, 2007.– Вып. 75.– С. 3 – 20.– (Серия «Экономические науки»).</p>
Дисертації	<p>Петров, П. П. Активність молодих зірок сонячної маси [Текст]: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.</p> <p>Горбачова, Ю.І. Управління інвестиційним процесом на регіональному рівні [Текст]: дис.... канд. екон. наук / Ю.І. Горбачова. – Х., 2007. – 265 с.</p>
Автореферат дисертації	<p>Прокопенко, Л. С. Бібліографічна секція Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та закладів як осередок дослідження національної бібліографії (1965-2002pp.) [Текст] : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / Л. С. Прокопенко; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2004. – 18 с.</p>

	<p>Комаров, К.С. Диференційовано-комплексний підхід до ціноутворення та доходності водопостачальних підприємств України в умовах ринку [Текст]: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.10.01 / Комаров Костянтин Сергійович; Харківська держ. акад. міського господарства. – Х., 2004. – 18 с.</p>
Стандарт	<p>ГОСТ Р 517721-2001. Апаратура радиоэлектронная бытовая. Входные и выходные параметры и типы соединений. Технические требования [Текст]. - Введ. 2002-01-01. – М. : Изд-во стандартов, 2001. – 27 с.</p>
Електронний документ на CD-ROM або DVD-ROM (локальні ресурси)	<p>Богомольний, Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III – IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента-медика) – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з контейнера.</p> <p>Технологии информационного общества и культура [Электронный ресурс]: Международные конференции и проекты / Центр ПИК. - Электрон, дан. - М., 2004. - 1 CD-ROM. - Загл. с этикетки диска.</p> <p>Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса [Электронный ресурс]: Материалы междунар. конф. «Крым-2004», г. Судак, 5-13 июня 2004 г. / 11-я междунар. конф. «Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества», ГПНТБ России, Ассоциация ЭБНИТ. - Электрон, дан. - М.: ГПНТБ России, 2004. - 1 электрон. опт. диск (CD - ROM). - Загл. с этикетки диска.</p> <p>Егоршин, А.П. Управление персоналом [Электрон. ресурс] / А.П. Егоршин; Нижегород. ин-т менеджмента и бизнеса. – Н.: Новгород, 2001. – 1 CD.</p>

<p>Електронні документи з Internet (віддалені ресурси)</p>	<p>Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн.:</p> <p>http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm</p> <p>УкрМАРК: Національний формат представлення бібліографічних даних [Електронний ресурс]: (Проект) / НБУ ім. Вернадського, Наук. б-ка ім. М. Максимовича. - Електрон, дан. (13 файлів). - 2002-2003. - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/library/ ukrmarc.html (дата звернення: 23.01.2013) - Назва з домашньої сторінки Інтернету.</p> <p>Swanson E. Editing ISBD (SR): approach, scope, definitions [Electronic resource] // 68th IFLA Council and General Conference, August 18-24, 2002: Proceedings. - Mode of access: WWW.URL: www.ifla.org/IV/ifla68/papers/148-162e.pdf - Last access: 2002. - Title from the screen.</p> <p>Тищенко В.О. Модулювання інноваційної структури управління дошкільним закладом щодо формування світогляду на здоровий спосіб життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://do.gendocs.ru/docs/index-237585.html (дата звернення: 18.04.2013) - Назва з екрану.</p> <p>Берн, Э. Игры, в которые играют люди (психология человеческих взаимоотношений) : [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: http:// www.lib.ru/ RHINO/BERN/.</p>
<p>Автореферат дисертації з Internet</p>	<p>Прокопенко, Л. С. Бібліографічна секція Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та закладів як осередок дослідження національної бібліографії (1965-2002 рр.) [Електронний ресурс]: Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08/ Київ Нац. ун-т культури і мистецтв. - Електрон. дан. (1 файл). - К., 2004. - 18 с. - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/ard/2004/ 04plsdnb.zip. - Назва з екрана.</p>

Література:

1. Бобров, Г.Н. Організація роботи бібліотеки в умовах протиріч традиційних технологій з інноваційними [Текст]/Г.Н.Бобров, Г.Петрова // Бібліотечний форум України. – 2007. - № 1. – С. 36 – 40.
2. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст]. – Замінює ГОСТ 7.1 – 84; введ. 01-07 – 2007. – К.: ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2007. – 47 с.
3. Каспарова, Н.Н. Библиографическое описание электронных ресурсов [Текст] : национальные аспекты и международный опыт / Н.Н. Каспарова // НТБ. – 2006. - № 3. – С. 14 – 17.
4. Савина, И.А. Библиографическое описание документа [Текст] : учеб.-метод. рекомендации / И.А. Савина; под ред. Н.Б. Зиновьевой. – СПб.: Профессия, 2006. – 272 с. – (Библиотека).